

Monitoring van de Maasheggen

Introductie

Op 25 Juli 2018 ontving het Maasheggen gebied de UNESCO biosphere status als het oudste cultuurlandschap en laatst overgebleven heggenlandschap. Maasheggen UNESCO is op dit moment het enige biosphere reservaat in Nederland, een unieke onderscheiding voor dit heggenlandschap in de Noordelijke Maas vallei.

De eeuwenoude samenwerking tussen mens en natuur heeft geleid tot een landschap dat rijk is aan natuur, cultuur en geschiedenis. Het gebruik van mei- en sleedoornheggen als afscheiding voor het vee was algemeen in de uiterwaarden van de Maas. Na de uitvinding van het prikkeldraad verdween dit landschapstype op grote schaal. De Maasheggen, op de grens van Noord-Brabant en Limburg zijn echter bewaard gebleven.

Fig 1. De Maasheggen. Provincie Noord Brabant. Verkregen van <https://www.gelderlander.nl/maasland/als-medicijn-of-voor-in-de-thee-tussen-de-maasheggen-wemelt-het-van-de-bruikbare-kruiden-en-bessen~ae051745/>

Fig 2. Locatie van het Maasheggen UNESCO gebied in Nederland. Verkregen uit the GIS atlas van Overmorgen

Probleemstelling

Met de aanstelling van de Maasheggen als UNESCO man and biosphere reserve, kwam ook de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen van het gebied. Het monitoren en evalueren van deze ontwikkelingen is essentieel voor de toekomst van de Maasheggen.

Doordat Maasheggen UNESCO een oppervlakte beslaat van maar liefst 2000 ha zijn er een groot aantal organisaties betrokken bij de ontwikkeling van het gebied. Dit vormt een uitdaging voor het vorm geven van de monitoring, communicatie is van groot belang.

Op dit moment weten de betrokken partijen nauwelijks van elkaar wat zij aan informatie verzamelen in het gebied. Er is weinig overzicht en het blijkt erg lastig om de ontwikkeling van het gebied inzichtelijk te maken.

Doelstelling

Om de monitoring van de ontwikkelingen in het Maasheggen UNESCO gebied vorm te geven is een overzicht nodig van relevante, beschikbare en ontbrekende informatie nodig. De doelstelling van dit onderzoek is het verkrijgen van dit overzicht en op basis hiervan, advies geven aangaande het monitoren van het Maasheggen UNESCO gebied.

Om deze doelstelling te bewerkstelligen is onderzoek gedaan naar relevante informatie op het gebied van toerisme & recreatie, flora & fauna, abiotische variabelen, landschapsontwikkeling en marketing.

Hiervoor is contact opgenomen met verschillende MAB reserves in verschillende landen. Daarnaast is een overzicht gemaakt van meetbare indicatoren voor ontwikkeling op de genoemde gebieden.

Verschiede betrokken partijen zijn vervolgens gecontacteerd om dit overzicht te vergelijken met de actueel beschikbare informatie. Op deze manier is ontbrekende informatie geïdentificeerd en is een advies geformuleerd met betrekking tot het vormgeven van de monitoring van Maasheggen UNESCO.

Resultaten

In Tabel 1 kunnen de resultaten van de data analyse gezien worden. De relevante data is vergeleken met de beschikbare data om zo een overzicht te krijgen van de ontbrekende data die nog nodig is voor het monitoren van de ontwikkeling van het Maasheggen UNESCO gebied.

Tabel 1. De analyse van relevante data, beschikbare data, en ontbrekende data voor de verschillende data types. Ontbrekende informatie is gekleurd op basis van prioriteit (rood is hoog, groen is laag).

	Relevante data	Beschikbare data	Ontbrekende data
Toerisme & Recreatie	<ul style="list-style-type: none"> Wandel- en fietsroutes/paden Recreatieve activiteiten Continue monitoring aantal bezoekers en bezoeker ervaringen 	<ul style="list-style-type: none"> Wandel en fietsroutes/ paden Recreatieve activiteiten 	<ul style="list-style-type: none"> Continue monitoring aantal bezoekers en bezoeker ervaringen
Flora & Fauna	<ul style="list-style-type: none"> Continue monitoring doelsoorten Rode lijst soorten Vegetatietypes 	<ul style="list-style-type: none"> Continue monitoring doelsoorten: <ul style="list-style-type: none"> Sleedoornpage Kamsalamander 	<ul style="list-style-type: none"> Continue monitoring doelsoorten: <ul style="list-style-type: none"> Bever Patrijs Grauwe klauwier Vegetatiekartering Monitoring brede biodiversiteit ongelijk verdeeld, zuidelijk areaal weinig inventarisaties
Abiotisch	<ul style="list-style-type: none"> Eutrofiëring Chemische en fysische parameters 	<p>Water:</p> <ul style="list-style-type: none"> Eutrofiëring Chemische eigenschappen Fysische eigenschappen <p>Bodem:</p> <ul style="list-style-type: none"> Micro-organismen Chemische en fysische parameters 	<p>Water:</p> <ul style="list-style-type: none"> Meetpunten op meerdere locaties <p>Bodem:</p> <ul style="list-style-type: none"> Eutrofiëring
Landschap	<ul style="list-style-type: none"> Landgebruik Status heggen 	<ul style="list-style-type: none"> Landgebruik 	<ul style="list-style-type: none"> Status heggen <ul style="list-style-type: none"> Locatie aangeplante heggen Staat van de heggen Gedetailleerde kaart beheerkernen
Marketing	<ul style="list-style-type: none"> Sociale media, online aanwezigheid Online blootstelling Continue monitoring 	<ul style="list-style-type: none"> Sociale media Online blootstelling 	<ul style="list-style-type: none"> Continue monitoring metadata online aanwezigheid

Advies

Op dit moment zijn de inspanningen voor de monitoring van Maasheggen UNESCO gefragmenteerd. Het is daarom belangrijk om alle informatie in een centraal punt te verzamelen waarvoor één persoon of organisatie verantwoordelijk zal zijn.

Vooraf op het gebied van toerisme & recreatie bestaan nog veel onduidelijkheden. Er is geen nauwkeurige inschatting van het aantal bezoekers in het gebied mogelijk. Ook is er geen informatie over bezoekerservaringen beschikbaar, hier liggen belangrijke uitdagingen.

Veel informatie is wel beschikbaar over de flora & fauna in het gebied. Dit betreft echter vooral eenmalige inventarisaties in kleine delen van het Maasheggen gebied. Om een beter beeld te krijgen van de ontwikkelingen op dit gebied is bredere monitoring nodig gefocust op doelsoorten maar ook op de ontwikkeling van kwetsbare vegetatietypes.

Daarnaast is het ons onduidelijk hoe de ontwikkeling van de heggen verloopt, hiervoor is nader onderzoek nodig in samenwerking met stichting SLaBox.

Een systeem om alle data in op te slaan moet verschillende typen data kunnen bevatten op één locatie, het moet overzichtelijk zijn, en de ruimtelijk informatie moet kunnen worden verbonden aan de data. Een goed optie zou zijn om de ArcGIS-atlas gemaakt door advies bureau Overmorgen verder uit te breiden.

Voor meer informatie zie volledig report

Disclaimer:

Dit verslag is geschreven door studenten van de Wageningen Universiteit. Het is geen officiële publicatie van de Wageningen universiteit en vertegenwoordigt niet de positie van de Wageningen Universiteit